RIIGIMETSA TERVIKKAVA TARTU VALLAS

27.10.2026

Sisukord

Sissejuhatus 3

1. Tartu valla metsade üldiseloomustus 4

1.1 Tartu valla territooriumil asuva maa jaotus kõlvikute ja omandite lõikes 4

1.2 Tartu valla RMK hallatava riigimetsamaa jaotus metsakategooriate kaupa. 5

1.3 Tartu valla riigimetsas tehtud raied ja metsakasvatuslikud tööd 6

2. Ülevaade Tartu valla metsandussektori tööhõivest ja maamaksust 8

3. RMK looduskaitsetööd 9

3.1 Märgalade veerežiimi taastamine ja jääksoode korrastamine 14

3.2 Veekogude tööd 15

3.3 Pärandkooslused 15

3.4 Liigikaitsetööd 16

3.5 Üksikobjektide, parkide ja maastike hooldus 16

4. RMK külastuskorraldus 17

4.1 RMK külastuskorraldus Tartu vallas 18

5. RMK taristu 20

6. RMK maakasutus 21

7. Tartu valla kogukonnaalad ja valla üldplaneeringu tingimused 22

8. Metsamajanduslikud põhimõtted kogukonnaaladel 23

8.1 Raiete planeerimise põhimõtted kogukonnaaladel 23

8.2 Metsakasvatuslikud põhimõtted riigimetsas 23

9. Tartu vallaga kokkulepitud tegevused RMK hallataval maal 24

10. Tartu valla kogukonnaala ja metsatööde plaan 25

Sissejuhatus

Käesolev kava on kokkulepe Tartu valla ja Riigimetsa Majandamise Keskuse (edaspidi RMK) vahel ning käsitleb RMK tegevusi ja ühiselt sõlmitud kokkuleppeid. See sisaldab ülevaadet Tartu valla territooriumil asuvate riigimetsade kohta. Lisaks leiad siit, kui suur on riigimetsa osakaal omavalitsuse piires, kuidas see maa jaotub, milliseid töid RMK riigimetsas teeb, millised on riigimetsas puhkamisvõimalused ja looduskaitselised tööd ning milline on riigimetsas kulgev teede- ja kraavide võrk. Muu hulgas annab käesolev dokument ülevaate ka sellest, missugune on metsanduse valdkonna tööhõive Tartu vallas.

Eraldi on kavas välja toodud kogukonnaala – see on ala, mida inimesed igapäevaselt kasutavad. Tartu valla üldplaneeringus on see tähistatud kõrgendatud avaliku huviga alana. Kui RMK kogukonnaalal töid planeerib, räägib ta oma kavatsused eelnevalt kohaliku kogukonnaga läbi ja koostab seejärel alade tööde plaani. Siinse kava osaks lisana on kogukonnaala metsatööde plaan 10 aastaks.

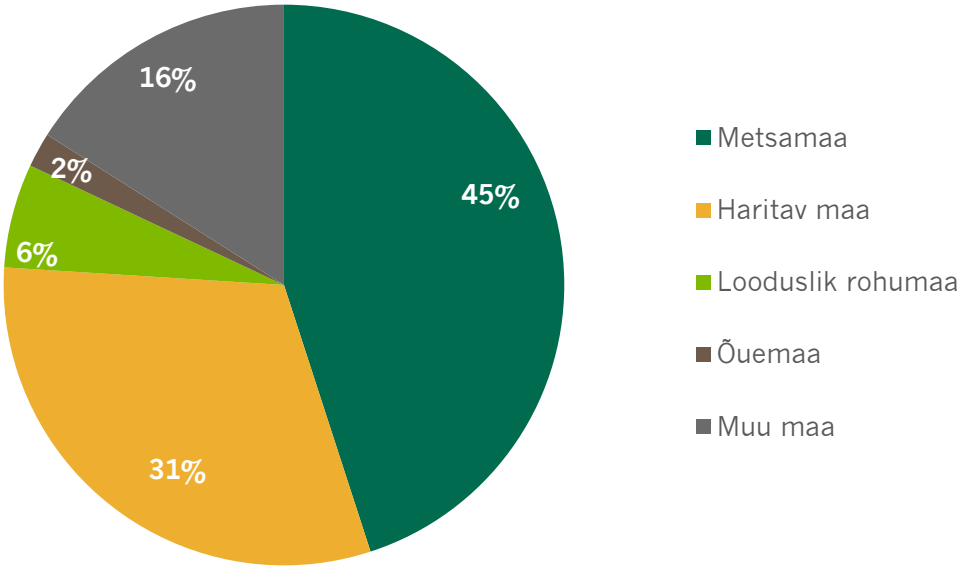
Kavas sisalduvad ka muud kokkulepped, mis puudutavad Tartu valla ja RMK koostööd ja kas ühiselt või osapoolte teadmisel elluviidavaid tegevusi.

Riigimetsa Majandamise Keskus koostöös Tartu vallaga

1. Tartu valla metsade üldiseloomustus

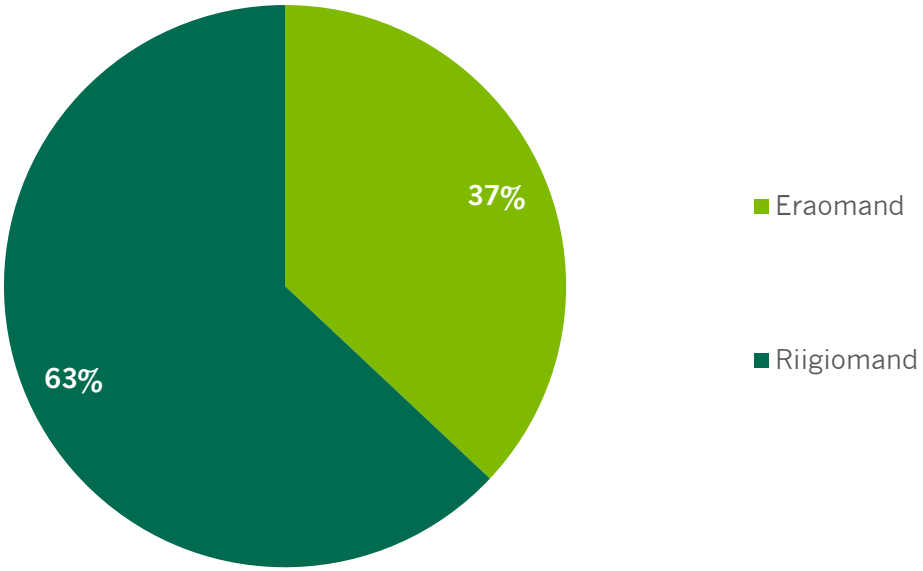
1.1 Tartu valla territooriumil asuva maa jaotus kõlvikute ja omandite lõikes

Tartu valla pindala 31.01.2024. aasta seisuga on 74 150 ha. Metsamaa pindala kogu omavalitsuse territooriumil asuvatest maadest on 45%, mis on 33 535 ha. Mittemetsamaad võtavad enda alla 55%, millest suurima pindalaga on haritav maa 23 097 ha.

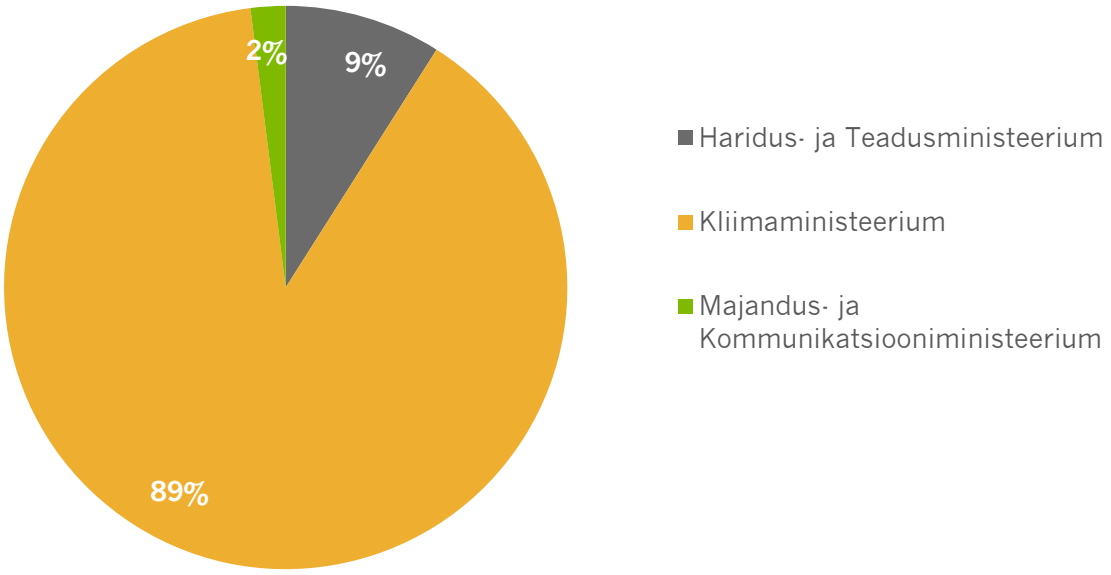
Joonis 1. Tartu vallas maa jaotus kõlvikute lõikes, %. Allikas: Maa- ja Ruumiamet

Tartu valla territooriumil asuvast metsamaast on riigiomandis 63% ning 37% eraomandis.

Joonis 2. Tartu vallas metsamaa jaotus omandivormide lõikes, %. Allikas: Maa- ja Ruumiamet

Riigiomandis oleva maa eest vastutavad erinevad ministeeriumid. Kliimaministeeriumi valitsetavat riigimetsa majandab ja selle majandamist finantseerib RMK.

Joonis 3. Tartu vallas riigimetsamaa jagunemine vastutavate ministeeriumide lõikes, %. Allikas: Maa- ja Ruumiamet

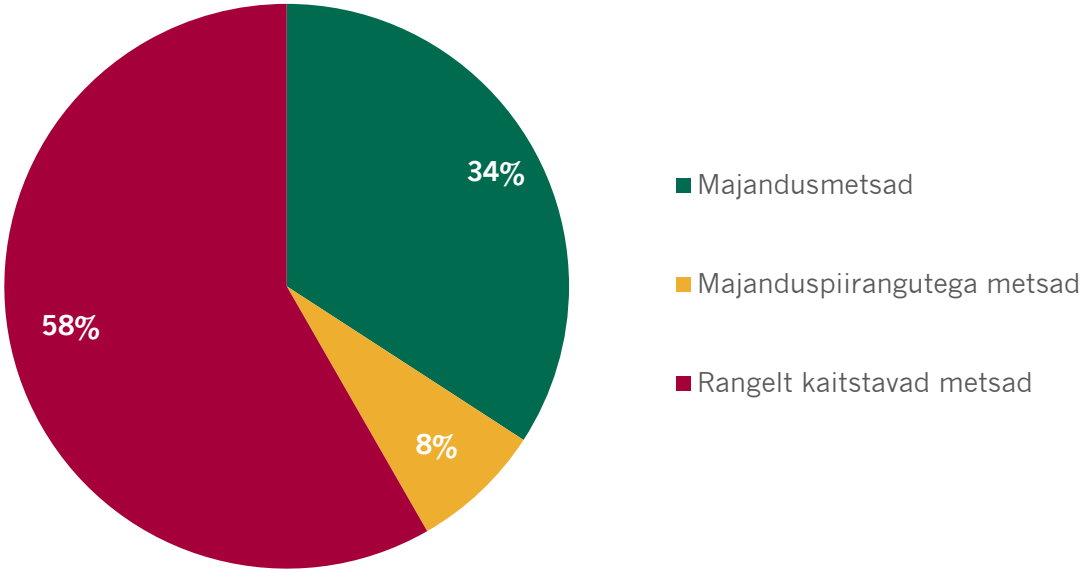
1.2 Tartu valla RMK hallatava riigimetsamaa jaotus metsakategooriate kaupa.

Tartu vallas asuvad metsad jagunevad majandus-, majanduspiirangutega ja rangelt kaitstavateks metsadeks (joonis 4). Seisuga 01.01.2025 on metsamaad Tartu vallas 19 546 ha, millest majandusmetsa on 6 677 ha, majanduspiirangutega metsa 1 467 ha ja rangelt kaitstavat metsa 11 393 ha.

Rangelt kaitstavaid metsi ei majandata. Need metsad on jäetud looduslikule arengule. Majanduspiirangutega metsades on majandustegevus lubatud, arvestades kaitseala valitseja seatud piiranguid. Aastast 2024 ei tee RMK piiranguvööndis enam korralisi uuendusraieid. Majandusmetsades on **majandustegevus** lubatud peaasjalikult metsaseaduse ja selle õigusaktide alusel ning metsanduse **sertifikaatide tingimusi** jälgides.

Majandustegevuseks loetakse puude raiet, metsamaterjali kokku- ja väljavedu, noortes metsades tehtavaid metsakasvatuslikke töid ja taristu rekonstrueerimist ning hooldamist.

RMK-le on omistatud kaks säästva metsanduse sertifikaati – FSC® (FSC-C022757) ja PEFC. Mõlemad on laialt tunnustatud ülemaailmsed säästliku metsamajandamise hindamise süsteemid, milles sätestatud nõuetele vastamine annab kinnitust sellest, et RMK majandab metsa ökoloogiliselt, sotsiaalselt ja majanduslikult tasakaalustatult.

Joonis 4. RMK hallatava riigimetsamaa metsakategooriate jaotus, %.

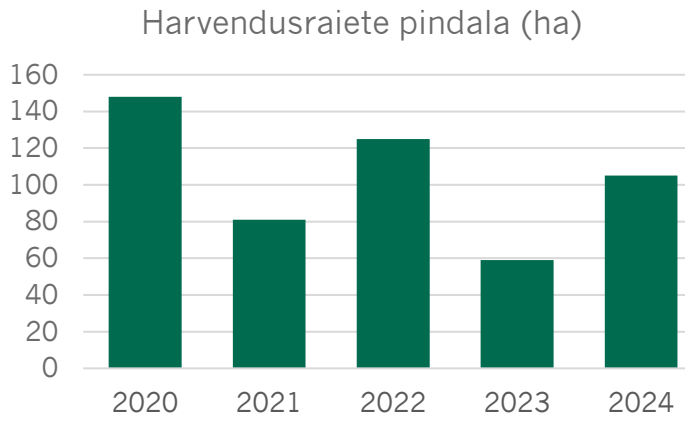
1.3 Tartu valla riigimetsas tehtud raied ja metsakasvatuslikud tööd

Möödunud viie aasta jooksul on RMK Tartu vallas teinud **uuendusraiet** 130 kuni 185 hektaril aastas. Keskmiselt tegi RMK viimase viie aasta jooksul Tartu vallas uuendusraieid 0,83%-l riigimetsa pindalast.

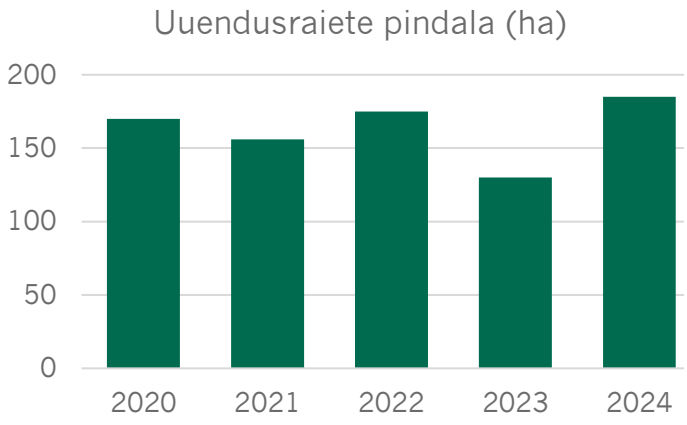
Harvendusraiete pindala on liikunud vahemikus 59 ha kuni 148 ha aastas.

Uuendusraiet tehakse, kui mets on saavutanud küpsuskriteeriumid. Raie eesmärk on luua uue metsa kasvamiseks sobilikud kasvutingimused ja võtta kasutusse raiest saadav puit.

Harvendusraiet tehakse valdavalt keskealistes ja noortes metsades, et kujundada tulevikuks terve ja heade omadustega mets.

Joonis 5. Harvendusraied Tartu vallas.

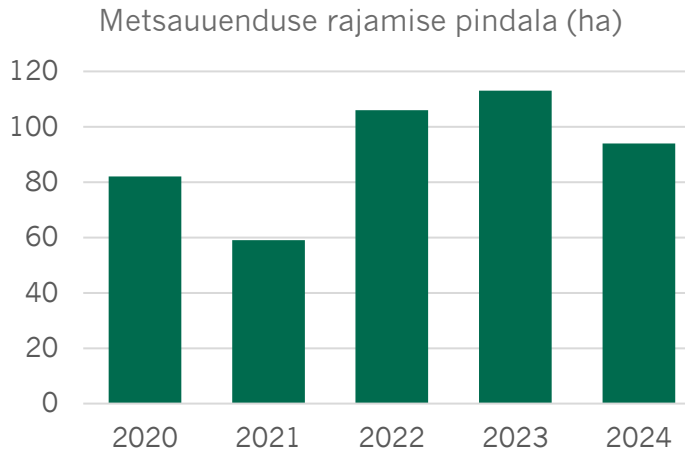
Joonis 6. Uuendusraied Tartu vallas.

Möödunud viie aasta jooksul on RMK Tartu vallas **uuendanud metsa** 59 kuni 113 hektaril aastas. Keskmiselt uuendas RMK metsa viimase viie aasta jooksul 91 ha aastas.

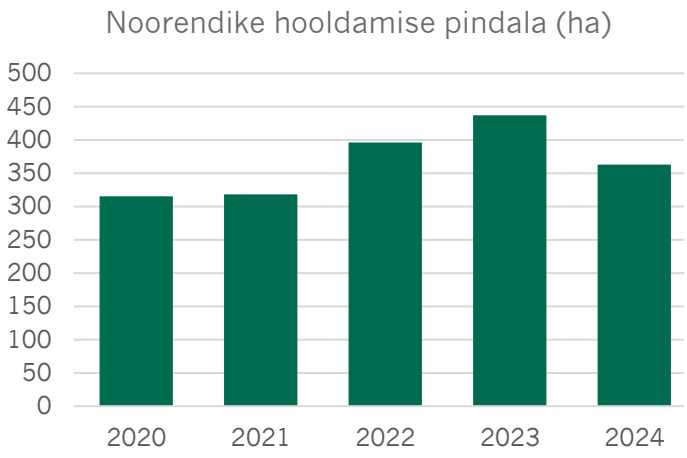
Noorendike hooldamise pindala on liikunud vahemikus 315 ha kuni 437 ha aastas.

Metsa uuendamine on uue metsapõlve istutamine, külvamine või looduslikule uuenemisele kaasaaitamine.

Noorendike hooldamiseks loetakse kultuuride hooldamist ja valgustusraiet. Neid töid tehakse noortes metsades selleks, et kujundada tulevikuks terve ja heade omadustega mets.

Joonis 7. Metsauuendus Tartu vallas.

Joonis 8. Noore metsa hooldamine Tartu vallas.

2. Ülevaade Tartu valla metsandussektori tööhõivest ja maamaksust

Tartu vallas on 2024. aasta seisuga töösuhete arv 5538. Metsanduse tegevusalas saab valla territooriumil tööd 645 inimest.

Tabel 1. Metsanduse tegevusala ettevõtete põhinäitajad ja osakaal valla/linna ettevõtete seas (Statistikaamet, 2024. a)

Näitaja	Metsanduse tegevusala	Osakaal valla ettevõtetest
Ettevõtteid	81	7,8%
Töötajate arv	645	11,6%

Metsamajanduse tegevusalade vaates töötab kõige suurem osa Tartu valla elanikest puidutöötlemise ning puit- ja korktoodete tootmise valdkonnas.

Tabel 2. Metsamajanduse tegevusala valdkondade põhinäitajad (Statistikaamet, 2024. a)

Metsamajanduse tegevusvaldkond	Ettevõtete arv	Töötajate arv
Metsamajandus ja metsavarumine	27	109
Mööblitootmine	konfidentsiaalne	konfidentsiaalne
Paberi ja pabertoodete tootmine	alla 3	alla 3
Puidutöötlemine ning puit- ja korktoodete tootmine	34	385

Aastas tasub RMK omavalitsusele maamaksu keskmiselt 56 124 euro ulatuses. Aastatel 2020–2024 on RMK keskmiselt tasunud maamaksu 53 021 eurot.

RMK tasus 2025. aastal omavalitsustele maamaksu kokku 4 642 916 eurot.

Tabel 3. Tartu valla maamaksu kujunemine 2025. aastal

Maamaks	42 619,67 eurot
50% maksuvabastuse summa	– 2266,47 eurot
100% maksuvabastuse summa	– 12 635,47 eurot

3.RMK looduskaitsetööd

RMK on suurim looduskaitsealade haldaja ja looduskaitsetööde tegija Eestis. Looduskaitsetöid tehakse loodusliku mitmekesisuse säilitamiseks RMK hoole all oleval riigimaal. Elurikkuse hoidmise olulisi põhimõtteid järgitakse ka majandatavas metsas.

Elurikkuse kaitsmiseks seab strateegilised eesmärgid Kliimaministeerium. Nende eesmärkide alusel koostab Keskkonnaamet üleriigilised elupaikade ja liikide kaitse tegevuskavad ning konkreetsete kaitsealade kaitsekorralduskavad. RMK viib ellu looduskaitsetöid peamiselt nende kavade järgi, kuid arvestab ka teadlaste, omavalitsuste ja mittetulundusühingute ettepanekuid.

Looduskaitsetööd on oma eesmärkidelt ja tegevustelt väga mitmekesised. Tehtud töödest on enim tähelepanu saanud kuivendusega mõjutatud soode veerežiimi taastamine, kalade rändetingimuste ja kudealade seisundi parandamine ning võimaluste loomine pärandkoosluste kasutuselevõtmiseks heina- või karjamaana. Regulaarset hoolt vajavad mitmed kaitsealuste liikide leiukohad ja RMK hallatavad kaitsealused pargid. Oluliste maastikuliste objektide eksponeerimine eeldab samuti järjepidevat hoolitsust.

RMK looduskaitsetöödega seotud üldise infoga on võimalik tutvuda RMK kodulehel.

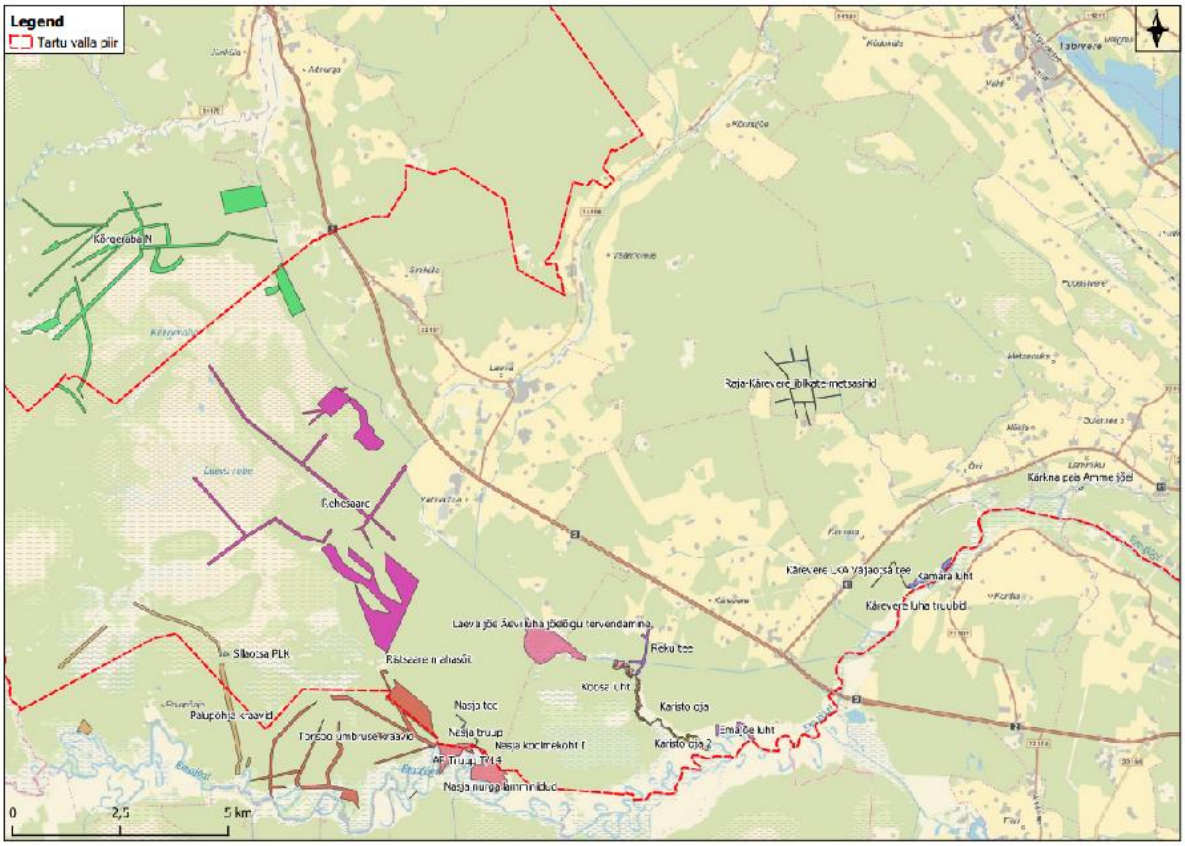
Tartu vallas on looduskaitsetöid tehtud kokku 22 objektil. Objektid asuvad Alam-Pedja looduskaitsealal, Raadi looduskaitsealal, Raja-Kärevere hoiualal, Peipsiveere looduskaitsealal, Kaiaveres ja Vooremaa maastikukaitsealal.

Tabel 4. Osaliselt või tervenisti Tartu vallas asuvad looduskaitsetööde objektid

Objekti nimi	Töö liik	Teostatud/ planeeritud aasta	Pind (ha)
Rehessaare	Sookoosluse taastamistöö	2026	325,8
Palupõhja kraavid	Sookoosluse taastamistöö		60,4
Kõrgeraba N	Sookoosluse taastamistöö		255,2
Torisoo ümbruse kraavid	Sookoosluse taastamistöö		153,1
Emajõe lammikooslused	Sookoosluse taastamistöö		159,7
Karisto oja	Koosluse taastamistöö	2017	19,06
Karisto oja 2	Koosluse taastamistöö/Poolloodus	2017	1,74

	like koosluste taastamistöö		
Laeva jõe Älevi luha jõelõigu tervendamine	Koosluse taastamistöö	2018	10,58
Taressaare lamminiidud	Poollooduslike koosluste taastamistöö	2015	4,5
Sillaotsa PLK	Poollooduslike koosluste taastamistöö	2018, 2019	0,76
Raadi poollooduslikud kooslused	Poollooduslike koosluste taastamistöö	2023, 2024, 2025, 2026, 2027	29
Nasja nurga lamminiidud	Poollooduslike koosluste taastamistöö, Looduskaitselise taristu rajamine	2018, 2019, 2021	10,33-60,38
Koosa luht	Koosluse taastamistöö/Poollooduslike koosluste taastamistöö	2017, 2018	9,35-10,54
Ilmatsalu luht	Poollooduslike koosluste taastamistöö	2018	306,35
Emajõe luht	Poollooduslike koosluste taastamistöö	2026	7,9
Kämara luht	Poollooduslike koosluste taastamistöö	2026	7,4
Aiu ääre lamminiidud	Poollooduslike koosluste taastamistöö	2027	11,0
Nasja koolmekoht I	Looduskaitselise taristu rajamine	2018	
Nasja tee	Looduskaitselise taristu rajamine	2015	0,62
Nasja truup	Looduskaitselise taristu rajamine	2018	
Ristsaare mahasõit	Looduskaitselise taristu rajamine	2018	
AP Truup T/14	Looduskaitselise taristu rajamine	2015, 2026	
Kärevere luha truubid	Looduskaitselise taristu rajamine	2021, 2027	

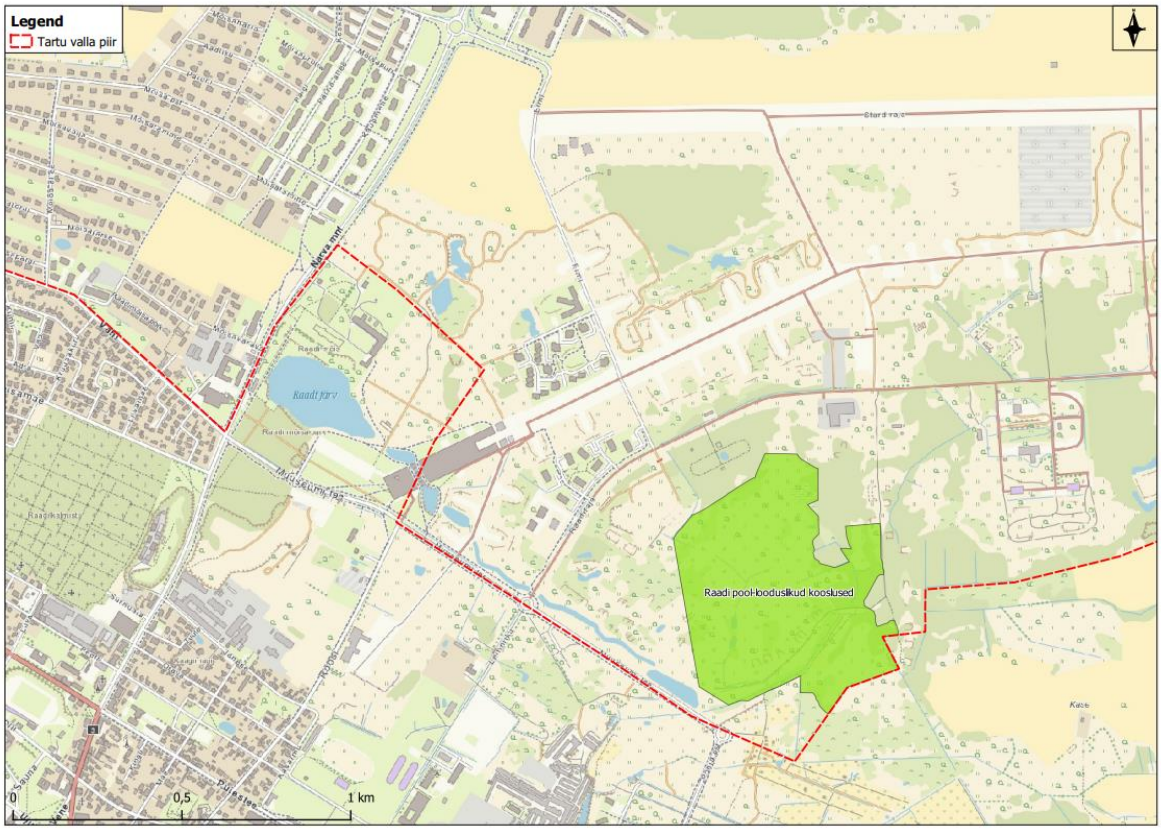
Kärevere LKA Väljaotsa tee	Looduskaitselise taristu rajamine	2014, 2021	0,15
Reku tee	Looduskaitselise taristu rajamine	2018	0,43-1,34
Raja-Kärevere liblikate metsasihid	Liigi elupaiga hooldustöö	2016, 2019, 2023, 2026	3,42-7,83
Piirissaare konnalomp 7	Liigi elupaiga hooldustöö	2018, 2020, 2025	0,18-0,34
Kaiavere mõisapark	Parkide hooldustöö	2017, 2021, 2022, 2024, 2025, 2027	6,11
Elistvere mõisapark	Parkide hooldustöö	2017, 2022, 2024, 2025, 2027	1,69-16,99

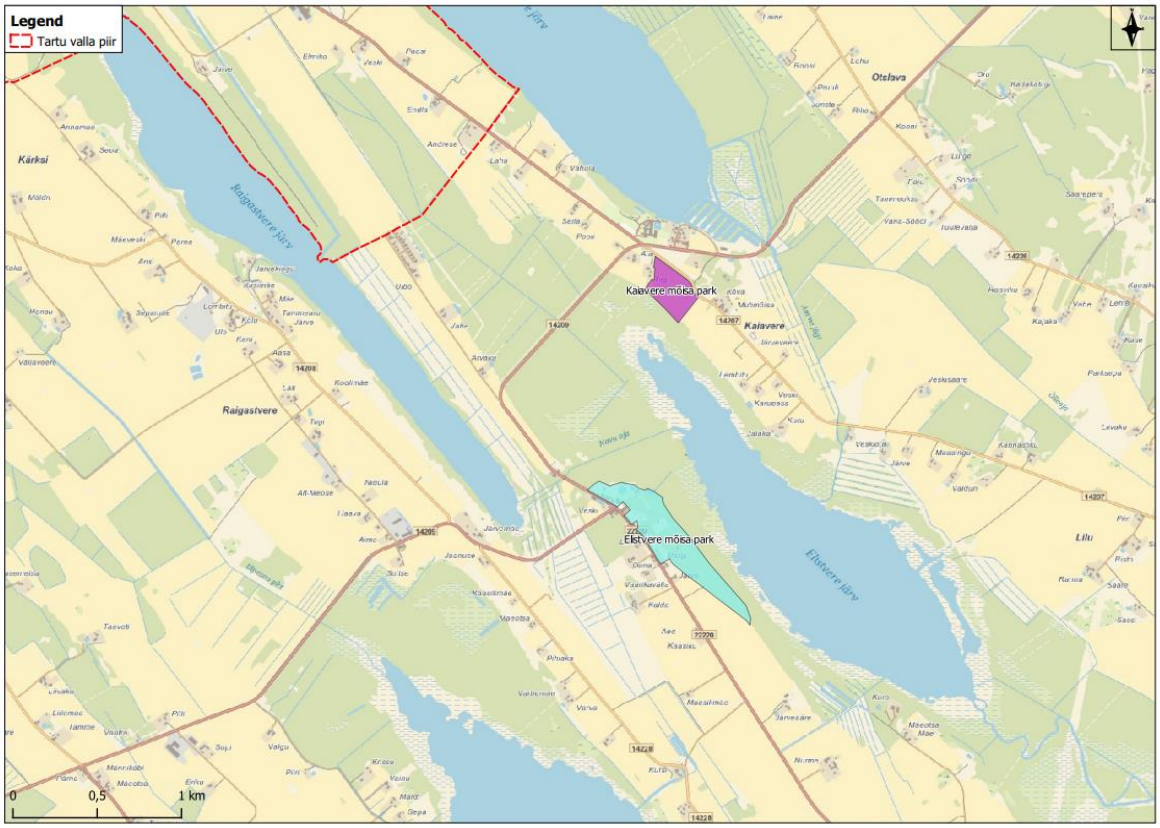
Joonis 9. Osaliselt või tervenisti Tartu vallas asuvad looduskaitsetööde objektid.

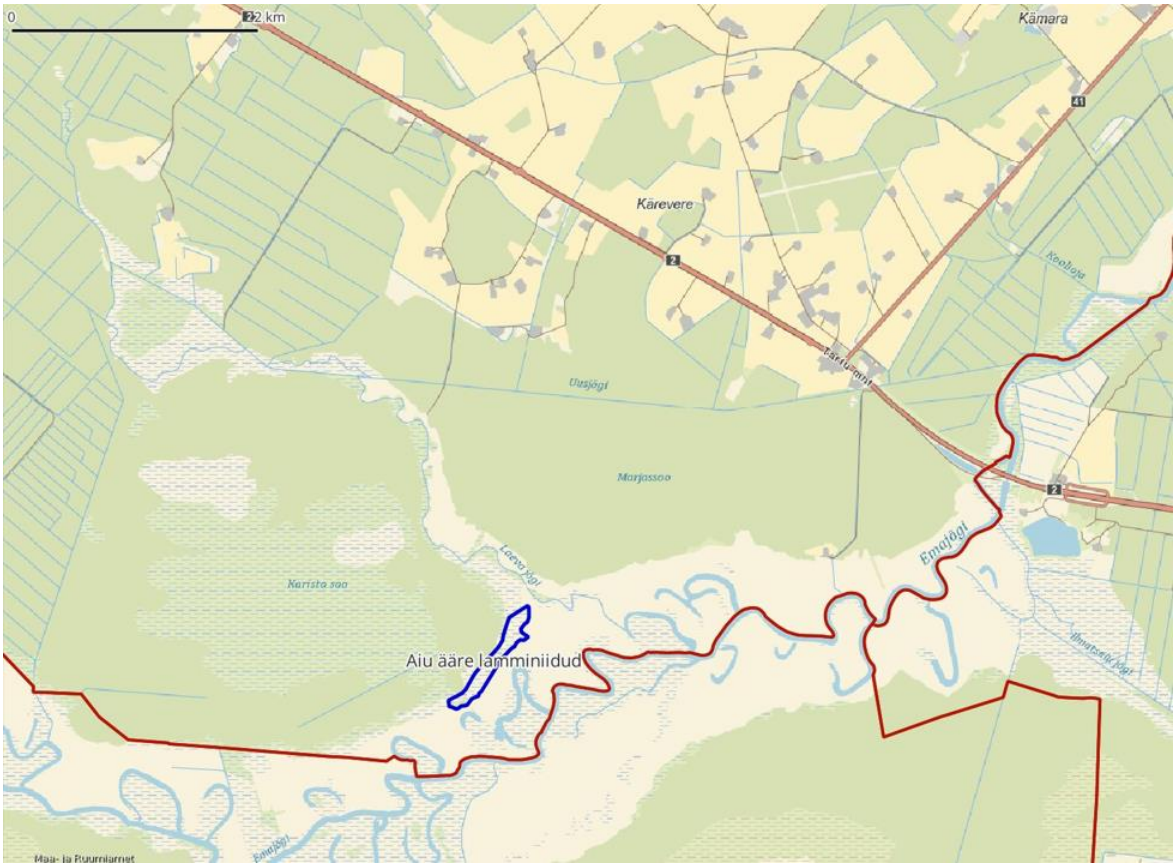
Joonis 10. Tartu vallas asuv looduskaitsetööde objekt.

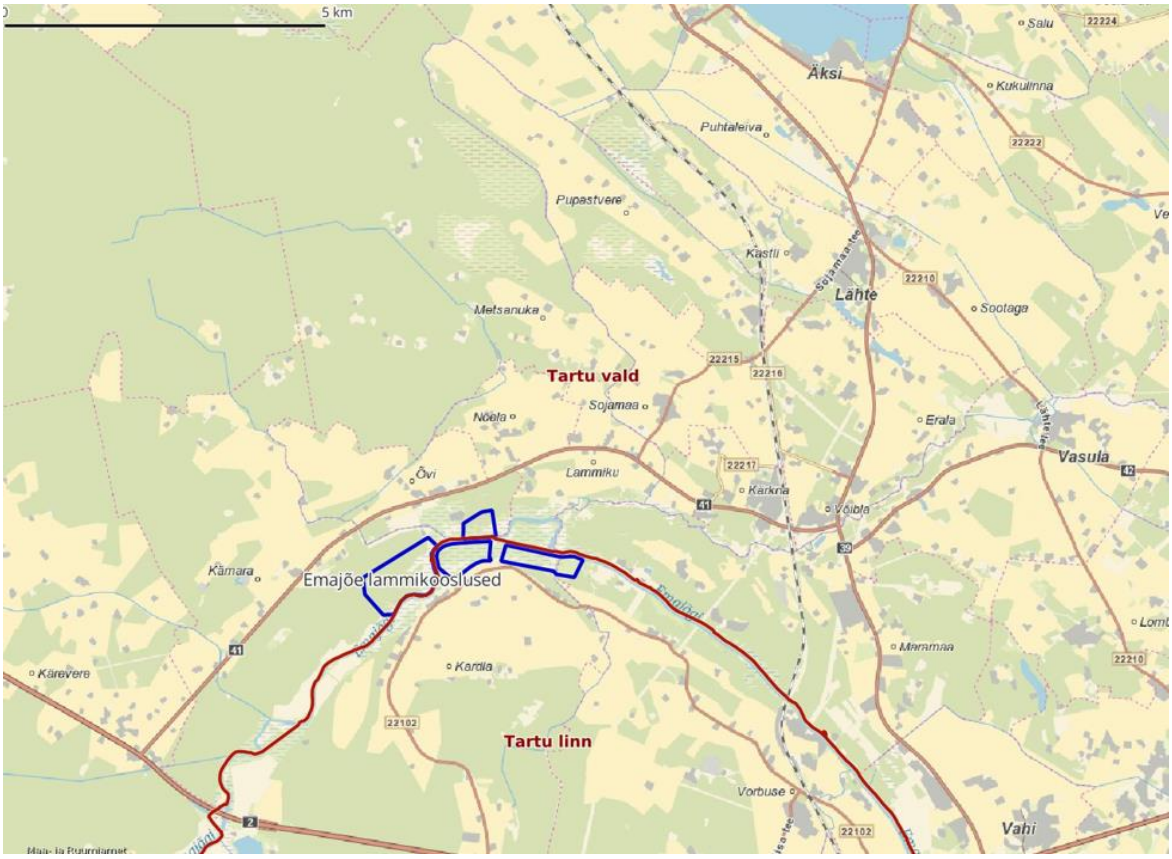
Joonis 11. Tartu vallas asuv looduskaitsetööde objekt.

Joonis 12. Tartu vallas asuvad looduskaitsetööde objektid.

Joonis 13. Tartu vallas asuvad looduskaitsetööde objektid.

Joonis 14. Tartu vallas asuvad looduskaitsetööde objektid.

3.1 Märgalade veerežiimi taastamine ja jääksoode korrastamine

Sood on meie ühed kõige rohkem kahjustatud ökosüsteemid. Soiseid alasid on Eesti maismaal alles vaid 7–8%. Eestis on lagedaid soid ja soometsi kuivendatud peamiselt põllumajanduse, metsakasvatuse ja turbatootmise eesmärgil.

Kuivendatud soodest on kõige halvemas seisus vanad turbakaevandusalad ehk jääksood, kus lisaks olulisele kuivendusmõjule võib olla suurel pinnal hävinud ka sootaimestik. Freesturbaväljakutel ei hakka ekstreemsete keskkonnatingimuste tõttu taimestik kasvama ka aastakümneid pärast kaevandamise lõppemist.

Kunagiste kuivenduskraavide sulgemisega saab veetaset tõsta ja stabiliseerida, mille tulemusena hakkab sookooslus tasahilju taastuma.

Maapinnalähedane stabiilsem veetase võimaldab taastuda soole iseloomulikul taimestikul ja alast kujuneb ajapikku jälle toimiv märgala ökosüsteem sellele iseloomulike funktsioonide ja elustikuga.

Alam-Pedja looduskaitsealal on teostatud, teostamisel või kavandamisel mitmeid märgade metsade ja sookoosluste loodusliku veerežiimi taastamistöid. Täielikult või osaliselt Tartu

valda jäävad Rehessaare, Palupõhja kraavid, Kõrgeraba N, Torisoo ümbruse kraavid ja Emajõe lammikoosluste nimelised alad. Rehessaare märgade metsade loodusliku veerežiimi taastamistööde kavandamist alustatakse 2026. aastal.

3.2 Veekogude tööd

Eesti jõed on ulatuslikult mõjutatud viimase paarisaja aasta jooksul rajatud maaparandusobjektidest ja paisudest. Eesti jõgedel on kokku üle 1000 paisu, nendest ligi 75% on kaladele ületamatud ning umbes 40% mõjutavad oluliselt kalastiku, põhjaloomastiku ja taimestiku seisundit. Paisud olid Eestis kunagi seotud vesiveskitega, nõukogude ajal hoogustus hüdroelektrijaamade rajamine ning paisud ehitati suuremaks ning püsivamaks. Tänapäeval pole neil enam kasutust, kuid betoonseinad takistavad jätkuvalt kalade liikumist.

Vooluveekogude seisundi tervendamine ja kalade rändeteede avamine lisandus RMK ülesannete hulka 2020. aastal. Põhitegevuseks on lõheliste jõgedelt erinevate rändetakistuste eemaldamine, tehiskärestiku rajamine, sirgekskaevatud jõgede looklevuse ja kudealade taastamine. Uute tegevustena on lisandunud ka looduslike järvede tervendamised ning jäänukjärvede ja endiste lahtede avamine siirdekalade kudemisrändeks.

Paljud rändetõkked asuvad eramaadel ja sellistel puhkudel tehakse sobivate lahenduste leidmisel ametiasutuste kõrval tihedat koostööd ka eraomanikega.

Tartu vallas on veekogude tervendamise käigus puhastatud Laeva jõe looduslikku sängiosa setetest ja suunatud veevool sinna osaliselt tagasi.

3.3 Pärandkooslused

Pärandkooslused on Eesti maastikupildile iseloomulikud alad, mis on kujunenud looduse ja inimese koostöös. Nende rohumaade hooldus kätkeb endas maarahva sajandite pikkusi töötraditsioone, mis on tihedalt läbi põimunud meie rahvuskultuuriga.

Veel sada aastat tagasi olid pärandkooslused – heinamaad, rannakarjamaad, luhaniidud, puisniidud – iga talumaastiku lahutamatuks osaks. Pärandkooslusi on Eestis säilinud umbes 100 000 hektaril. Need alad on koduks paljudele liikidele, eeskätt taimedele.

Selleks, et niidud ja karjamaad kinni ei kasvaks ja sealne liigirikkus säiliks, tuleb neid alasid niita või karjatada.

RMK hallataval riigimaal leidub poollooduslikke kooslusi umbes 33 400 hektaril. Pärandkooslustega seotud väärtuste hoidmiseks annab RMK enda hallatavatel maadel asuvad niidud ja karjamaad soovijatele rendile ning toetab neid vajalike taastamistööde tegemisel ja ligipääsude väljaehitamisel.

Tartu vallas on pärandkooslustega seotud töid tehtud kokku ligikaudu 415 hektaril. Suurem osa töid on seotud Alam-Pedja luhaniitude hooldustingimuste parandamisega: eemaldatud on puittaimestikku ja freesitud kände, rajatud truupe, koolmekohti, mahasõite ja juurdepääsuteid.

Pärandkoosluste hooldustingimuste parandamiseks kavandatakse töid rentnike esitatud avalduste alusel.

3.4 Liigikaitsetööd

Liigikaitsetööde eesmärk on parandada kaitsealuste liikide elupaikade seisundit. Mitmete ohustatud liikide püsimiseks on oluline hooldustööde läbiviimine nende elupaigas. Selleks võib olla avatud alade hoidmiseks tehtav võsaraie või heina niitmine, regulaarne setete eemaldamine kahepaiksete sigimisveekogudes jne. RMK looduskaitseosakond viib läbi looduskaitsetöid koostöös erinevate ekspertide ja asutustega. Vajalikud tööd on kirjeldatud kaitsealuste liikide riiklikes tegevuskavades ja kaitsekorralduskavades.

Tartu vallas on teostatud alljärgnevaid liigikaitselisi töid:

1. Raja-Kärevere liblikate metsasihid: võsaeemaldus metsasihtidelt ja kraavikallastelt
2. Piirissaare konnalomp 7: võsaeemaldus ja rohustu niitmine kahepaiksete sigimistingimuste parandamiseks

Aladel viiakse hooldustöid läbi vastavalt vajadusele.

3.5 Üksikobjektide, parkide ja maastike hooldus

Enamasti on üksikobjektide ning maastiku hooldus- ja taastamistööd seotud vaadete avatuna hoidmisega, et külastuseks mõeldud ilusad looduslikud paigad oleksid hästi näha ja võimaldaksid seal liikuda.

Tartu vallas hooldatakse regulaarselt Kaiavere mõisaparki ja Elistvere mõisaparki. Parkides on hooldatud puistut, eemaldatud võsa ja niidetud rohttaimestikku.

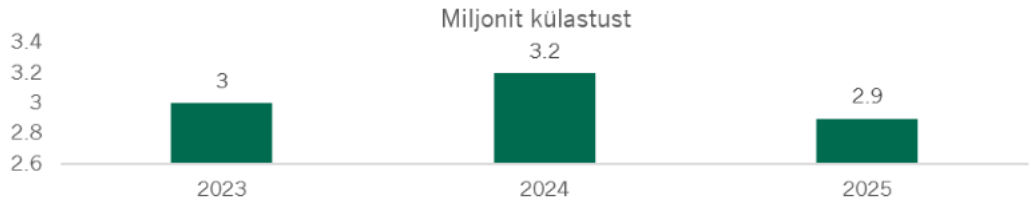
4. RMK külastuskorraldus

Riigimetsa avalike funktsioonide täitmiseks ja loodusväärtuste kaitseks ning tutvustamiseks loob RMK mitmekülgseid looduspuhkuse võimalusi, suunab metsakasutust ja korraldab kaitstavate loodusobjektide külastamist. Eesti suurima maavaldajana ja igaüheõigusel tugineva looduses liikumise võrgustiku hoidja ning arendajana edendab RMK oma hallatavatel puhke- ja kaitsealadel inimeste loodusteadlikkust, tutvustab Eesti metsade ning kaitsealade loodusväärtusi, metsade kui taastuva loodusvara majandamist ning võimaldab looduses keskkonda kahjustamata liikuda. Selle tegevuse juures on oluline hoida külastustegevus ja looduskeskkonna seisund tasakaalus. Saamaks infot külastusmahust, külastuse trendidest, külastuse iseloomust ning maastiku seisundist külastusobjektidel, viib RMK regulaarselt läbi külastusmahu seiret, külastajauuringuid ning külastusobjektide pinnase ja alustaimestiku seisundi seiret. Uuringute ja seirete andmed toetavad ka külastustaristu optimaalsete majandamisotsuste tegemist.

RMK on taganud ja tagab ka edaspidi looduses liikumise võrgustikku kuuluvate objektide hoolduse ja korrasoleku, võrgustiku majandamist toetavate erinevate seirete ja uuringute jätkumise. Külastusviiside ja külastajate ootuste muutumisel ning võimaluste olemasolul arvestab RMK laekunud sisendiga, kuid üldjuhul ei laienda looduses liikumise võrgustikku.

RMK loodud looduses liikumise võrgustik koosneb ligi 700 külastusobjektist, mille koosseisu kuulub rohkem kui 8000 ehitist, sh:

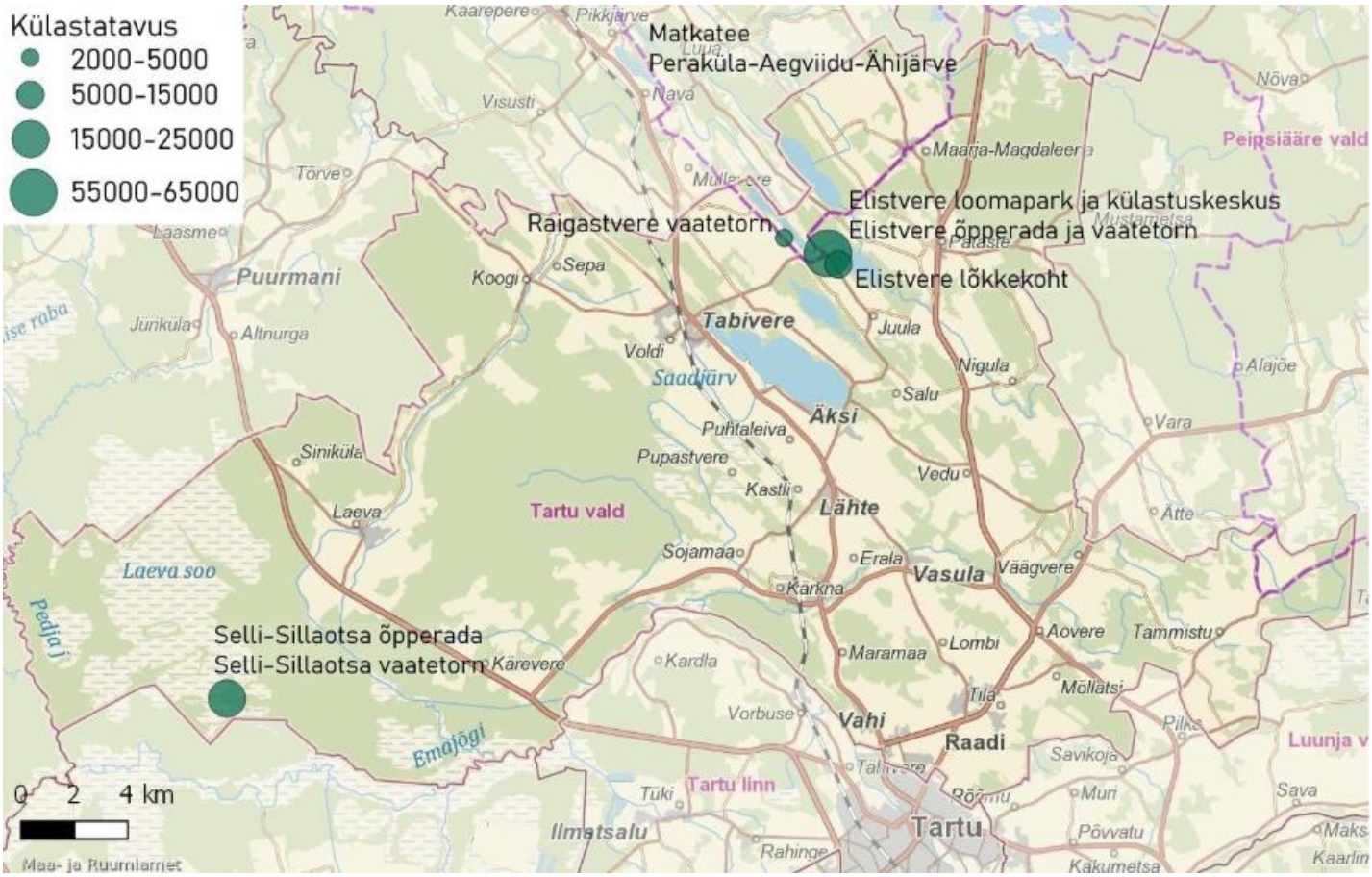
- üle 3300 km tähistatud loodusradu, sh Eestit risti ja põiki läbivad RMK matkatee erinevad harud, kokku üle 2000 kilomeetri;
- 818 lõkketegemise kohta;
- 61 telkimisala;
- 72 ratastooli või lapsevankriga ligipääsetavat külastusobjekti, nendest 16 on matkarajad;
- 53 vaatetorni ja -platvormi;
- 15 külastuskeskust, sealhulgas 6 rahvuspargi külastuskeskust;
- Sagadi metsakeskus;
- 20 metsamaja;
- 28 metsaonni.
- Looduses liikumine on Eestis populaarne, 2024. aasta pikal ja soojal suvel ulatus külastatavus seni kõrgeimale tasemele (joonis 15).

Joonis 15. RMK hallatavate puhke- ja kaitsealade külastatavus 2023–2025.

4.1 RMK külastuskorraldus Tartu vallas

Tartu valla territooriumile jääb külastusobjekte Tartu-Jõgeva puhkealal ja Alam-Pedja looduskaitsealal, lisaks ligi 22 km 812 km pikkusest matkatee Peraküla-Aegviidu-Ähijärve harust ning Elistvere loomapark ja külastuskeskus (joonis 16). Nende objektide korrashoiuks lisaks jooksvale hooldusele on aastatel 2023–2025 aastas keskmiselt kasutatud 190 000 eurot, sellele lisanduvad Elistvere loomapargi ja külastuskeskuse kulud.

Joonis 16. Külastusobjektid ja nende külastatavus Tartu vallas.

Tartu vallas paikneb Elistvere loomapark, kus lisaks metsloomade vaatlemisele nendele omases keskkonnas, saab tutvuda erinevate väljapanekutega ning küsida teabepunktist infot Tartu-Jõgeva piirkonna matkamise ja puhkamisvõimaluste kohta. Külastuskeskus pakub erinevaid metsa- ja loodusteadlikkust edendavaid tegevusi. 2025. aastal külastas Elistvere loomapargi külastuskeskust 10 198 inimest, sh metsa- ja loodusteadlikkust edendavatest tegevustest ja Elistvere loomapargi giiditeenusest võttis osa 4450 inimest. Elistvere loomaparki külastas 2025. aastal 58 375 inimest.

2021. aasta külastajauuringu andmetel tuli Tartu valda jäävate külastusobjektide (sh Elistvere loomapargi ja külastuskeskuse) külastajatest 99% Eestist, omavalitsustest olid eesotsas

Tartu linn 52%, Tartu vald 8%, Tallinn 7%. Enamik külastas oma pere või sõpradega, 76% oli ala külastamine reisi ainus või kõige tähtsam sihtpunkt, 57% olid korduvkülastajad, 98% olid päevased külastajad. Peamised tegevused, milles osaleti: jalutamine, looduse vaatlemine, metsas olemine, loomade vaatlemine, matkamine. Külastajauuringu andmetel kulutas Tartu valla territooriumil küsitletutest 24% külastuse jooksul piirkonnas (Tartu vallas ja ümbritsevates valdades) külastusega seoses raha. Keskmiselt kulutati 34 eurot.

RMK tagab Tartu valla territooriumil olemasolevate külastusobjektide jooksva hoolduse ja jätkuva korrasoleku. 2025. aasta lõpus valmisid uuendatud Elistvere õpperada ja vaatetorn. Suurematest töödest on ees Elistvere loomapargi ja külastuskeskuse parkla laiendamine ja uue kompostala rajamine.

Külastajauuringu info asub:

https://rmk.ee/wp-content/uploads/2024/10/alam-pedja_looduskaitseala_lyhiaruanne.pdf ,
https://rmk.ee/wp-content/uploads/2024/10/tartu-j6geva_puhkeala_lyhiaruanne.pdf ja
https://rmk.ee/wp-content/uploads/2024/10/elistvere_loomargi_lyhiaruanne.pdf

5. RMK taristu

Riigimetsa majandamiseks ehitatakse metsateid ning hooldatakse ja rekonstrueeritakse olemasolevaid metsateid ja kuivendussüsteeme. Korrasolev teede- ning maaparandussüsteemide võrgustik tagab metsale juurdepääsu ja säilitab metsade juurdekasvu. RMK metsateed on avatud kasutamiseks kõigile, kuid raskeveokitega sõit on vaja eelnevalt RMK-ga kooskõlastada. Lumetõrjet metsateedel tehakse vastavalt RMK vajadustele.

Tabel 5. RMK maaparandussüsteemid ja metsateed Tartu vallas

Maaparandussüsteemid, ha			Metsateed, km		
Olem	Uuendatud 2014–2024	Planeeritud uuendada kuni 2030	Olem	Uuendatud 2014–2024	Planeeritud uuendada kuni 2030
12 838	2843	584	151	18,3	5,6

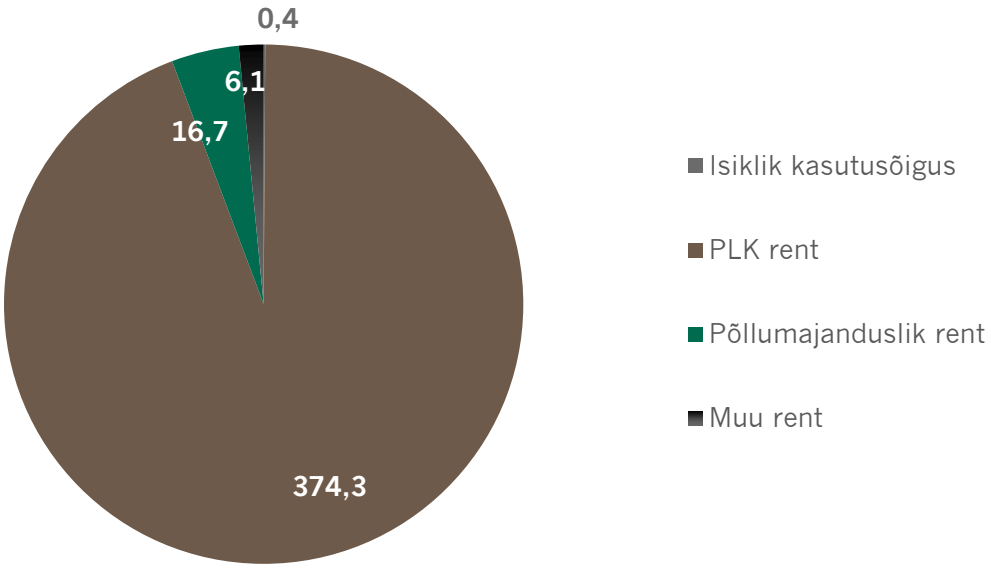
Kuni aastani 2030 planeeritud maaparandussüsteemide korrashoid ja uute teede rajamine läheb RMK-le maksma ligi 0,5 miljonit eurot. Maaparandussüsteemide ja metsateede planeerimise puhul tuleb arvestada, et tegemist on plaanidega ja need võivad looduskaitselistel, sotsiaalsetel või majanduslikel põhjustel jääda täies ulatuses realiseerimata.

Uusi maaparandussüsteeme riigimetsas ei rajata. Samuti ei hooldata ja rekonstrueerita maaparandussüsteeme rangelt kaitstavates metsades. Uusi kraave rajatakse metsa, kui need on vajalikud teede ehitamisel ja rekonstrueerimisel.

6. RMK maakasutus

Riigivara antakse kasutusse metsaseaduse, riigivaraseaduse, võlaõigusseaduse, asjaõigusseaduse ja muude asjakohaste õigusaktide alusel. Lisaks antakse riigimaad kasutusse jahipiirkonna kasutusõiguse loa alusel jahiühendustele.

Tartu valla territooriumil on 01.01.2025. aasta seisuga antud rendile 397,5 ha riigimaid. Kõige suuremal pinnal, 374,3 ha ulatuses, on maid antud rendile poollooduslike kooslustena.

Joonis 17. Kasutusse antud riigimaa Tartu vallas, ha.

7. Tartu valla kogukonnaalad ja valla üldplaneeringu tingimused

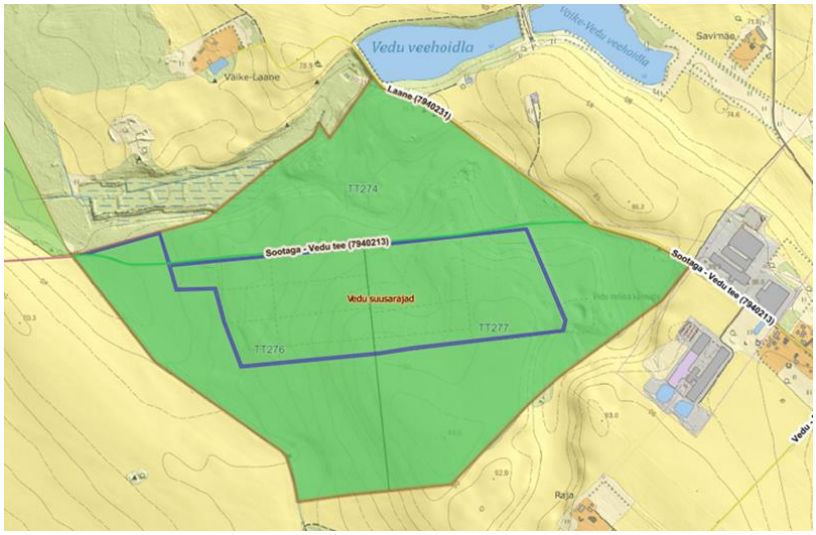
Metsi, mis asuvad asulate lähedal ja mida kohalikud aktiivselt kasutavad, nimetab RMK kogukonnaaladeks. Kogukonnaaladel plaanitavad tööd räägib RMK alati kogukonnaga läbi ja koostab enne töödega alustamist metsatööde plaani.

Kogukonnaalad on paika pandud omavalitsuse üldplaneeringuga. Tartu vald nimetab neid kõrge puhkeväärtusega metsadeks ja/või asula kaitsemetsadeks ehk kõrgendatud avaliku huviga (KAH) aladeks ning on seadnud nende majandamisele omapoolsed tingimused.

Väljavõte Tartu valla üldplaneeringust:

„Kõrge puhkeväärtusega ja/või asula kaitseks vajalike riigimetsade (Vedu küla, Vara metskond 27) ruumiandmestik edastatakse Keskkonnaametile ja Riigimetsa Majandamise Keskusele. Raie kavandamisel saadab Keskkonnaamet metsateatise kooskõlastamiseks vallale.

Riigimetsa Vedu külas (Vara metskond 27) käsitletakse edaspidi kõrgendatud avaliku huviga ala (KAH) nimetusega Vedu suusarajad, millele Riigimetsa Majandamise Keskus (RMK) koostab koostöös kohaliku omavalitsusega ja kohaliku kogukonnaga pikaajalise (10 aasta perspektiiviga) metsamajandamiskava. Kava koostamisel arvestatakse metsa olemit ja kasvutingimusi. Kava koostamise eesmärgiks on saavutada puhkamiseks sobiv ja looduslikult mitmekesine mets.“

Joonis 18. Kogukonnaala Vedu suusarajad Tartu vallas.

Vedu suusarajad (kogukonnaala kaardil tumedam roheline, suusarada sinise joonena) https://xgis.maaamet.ee/xgis2/page/link/mhCwzt84

Tabel 6. Tartu valla kogukonnaala seisuga 01.01.2025

Kogukonnaala nimetus	Pindala, ha	Plaani vajadus	Kogukonna esindaja	Märkused
Vedu suusarajad	76	JAH	Alo Laas Agu Laas	

8. Metsamajanduslikud põhimõtted kogukonnaaladel

8.1 Raiete planeerimise põhimõtted kogukonnaaladel

Kogukonnaalade majandamisel lähtub RMK raiete tegemisel kogukonnaga tehtud kokkulepetest ning RMK kogukonnaaladel metsatööde planeerimise ja kohalike kogukondade kaasamise juhendist. Ettepanekud, mida kogukonnad kogukonnaalade majandamiseks teevad, võivad olla väga erinevad ning neid on võimatu ette aimata. Seetõttu planeerib RMK kogukonnaalade raietöid aastaid ette ja on raieviiside valikul paindlik, võttes arvesse ettepanekuid, mis võimaldavad kasvatada uut metsapõlve.

Erakorralised ja ettenägematud tööd on metsatööde plaanis kokku leppimata raietööd, millega kõrvaldatakse oht inimese tervisele, varale ning millega hoitakse ära metsakahjustuse levik või likvideeritakse tekkinud metsakahjustuse tagajärjed.

Erakorraliste ja ettenägematute tööde puhul RMK metsatööde plaani ei muuda ega koosta, kuid informeerib eraldi kohalikku omavalitsust.

8.2 Metsakasvatuslikud põhimõtted riigimetsas

Pärast uuendusraiet istutatakse riigimetsa lagedaks jäänud alale reeglina uus mets. Keskmiselt istutatakse hektarile 2800 mändi, 1600 kuuske, 1500 kaske või sangleppa.

Selleks, et puid oleks lihtsam istutada ning umbrohi noore taime ümber kohe võimust ei võtaks, mineraliseeritakse maapinda ketasäkke, lapilööja või mätastajaga – valmistatakse maapind metsauuenduseks ette.

Pärast istutust vajab noor mets palju hoolt ning keskmiselt tuleb noorte puude ümbert rohtu ja kasvu segavat võsa niitmas käia. Kui peaks juhtuma, et noored puud saavad põua, ulukikahjustuste vms tõttu hukka, istutatakse nende asemele uued. Hooldustöid tehes jälgib RMK, et kasvama jääks okaspuude kõrval ka lehtpuid ning vastupidi, selleks et soodustada segametsade kujunemist.

Noores metsas, 4–18 aasta vanuses, tehakse valgustusraiet, et anda tulevikupuudele valgust ja kasvuruumi. Keskmiselt tehakse valgustusraiet kaks korda.

9.Tartu vallaga kokkulepitud tegevused RMK hallataval maal

9.1. Tervikkava

9.1.1. Muudatustest, mida RMK teeb metsatööde plaanis (nt kui muutub raieaasta või kui on tegemist erakorraliste töödega vms), annab RMK teada Tartu vallale. Kehtivaid plaane niisugustel puhkudel ei muudeta;

9.1.2. Metsatööde plaanid koostab RMK koostöös omavalitsuse ja kohaliku kogukonnaga kuni 10 aastaks;

9.1.3. Pärast kaasamist saadab RMK metsatööde plaani ja tervikkava Tartu vallale seisukoha võtmiseks;

9.1.4. Tartu vald teeb ettepanekud tervikkavasse ja annab nõusoleku tervikkavale;

9.1.5. RMK teeb lähtuvalt Tartu valla ettepanekutest täiendused tervikkavasse ja avaldab selle RMK kodulehel;

9.2. Laeva–Palupõhja tee on avalikult kasutatav tee. RMK teeb lumetõrjet lähtuvalt talviste külastusobjektide hooldamise vajadusest.

9.3. Saadjärve kaldakindlustuse kohta saadab Tartu vald täpsemad ettepanekud RMK üldmeilile, misjärel lepitakse kokku koostöövõimalused.

9.4. Tartu vald soovis Elistvere aida RMK-le üle anda, kuid vahendite ja vajaduste puudumise tõttu RMK ettepanekuga ei nõustunud.

10. Tartu valla kogukonnaala ja metsatööde plaan

Kogukonnaala nimetus	Metsatööde plaan	**Lisad**
Vedu suusarajad	Vedu suusaraja riigimetsa metsatööde plaan 2026-2035	Kogukonnaala info kodulehel